

ppter habuiss ante in eis virtute. pulsu hnt
 forte & velocē. Venes vero educto puū tar
 dū debile & rax & hō qā eoz opulsiū appropin
 q̄t frigiditati vñ nō ē nece se multū attrahē
 acē frigidū causa refrigeracōis. Alie autē eti
 tes hīs affines fm ea cui magis appropiant
 pulsu similiōē sūt habentes & hō tā in mascul
 q̄ in feminis. Itē ppter t̄pis imutacōez. nā
 ver ppter t̄paciā frigiditatis & caliditatis
 pulsu facit forte. similit & autūpnus. Omne
 em̄ tempamentū virtuti naturali adhibz in
 cementū. Estas vero qā calidissima ē debile
 pulsu reddi & parū. ppter nimīā p̄ctōis di
 latacōem ppter quā eualescit virtus & debi
 litat. & ideo pulsus debilitati non sufficit vt
 magnus efficiat. hyems autē qā frigida est
 facit pulsu tardū. hō tā multū forte. tarditas
 aut puenit ex hoc q̄ non oportz multū refri
 generi. fortis autē est. qā calor naturalis ad
 interioza refūgit corpis. vnde virtutē & pulsu
 dfortat q̄ non excedit. Calor vero estiuālis
 vt raxz dissoluūt. Itē ppter diuersoz climatū
 et regionū inhabitacōez. qā in calida regiōe
 habitātes vt in ethiopia pulsu hnt velocē q̄
 estiuū. Habitātes vero in frigida pulsu hnt
 simile hyemali. Inhabitātes vero sub linea
 equinorali pulsu hnt medioctē. sicut in tem
 p̄e vñali & autūpnali. Similit aer calidus
 frigidus & sicus siue tempatus pulsu vari
 at & immutat. Itē ppter impregnacōez. Nā
 pregnātes i pulsu sūt mutabiles. quia in p̄
 cipio vsq; ad septū mensem pulsu hnt forte
 spissū & velocē. qā calor fetus. calxē augmē
 tat naturalē & vires mulieris vñ ad hō tēp̄
 sūt medioctes & fetus adhuc puus vñ parū
 nutrimenti abstrahit ab eoz corpibz et iō
 est pulsus adhuc tempatus. In septio vero
 mēse. fetus maiorat & ideo maior nutrime
 tū requirit vñ natura grauat & p̄ oīs pulsus
 debilitat. Itē ppter sompnū & vigiliatū altera
 cionē qā tpe sompnū puus esse solet & tardū
 Sed post sompnū fit fortis & magnus quia
 tūc calor naturalis dfortat. vñ hō si sompnū
 nimis plonget pulsus rarefit & debilitatur
 P̄terea hō q̄ a sompno excitē subito. na
 tura dilatat & pulsus vloy spissus t̄mens
 et inordinatus subito muemē. hō cū quiescit
 iterū reuertit in pristinū statū. Itē ppter labo
 rē corpis exercitacōem. que si fuerit tēpata
 pulsu facit forte. magnū velocē & spissū quia
 calor naturalis p̄ hūdi excitat. Si vero exerci
 ciū exiicit t̄pamentū. accidit eōtra pulsu p
 uū durtus tardus & raxus. qā i sine laboratibz
 virtus deficit & calor naturalis dissoluūt & pul
 sus p̄ oīs minuat. Itē ppter balneoꝝ assue

factione. Nā in aqua calida balneātes tem
 perate. pulsu habent forte & magnū & spissū &
 hoc ppter nature dfortacōem & ppter super
 fluitatū humidaꝝ d̄supcōem. sed in nimis
 moxantibz in aqua pulsus debilis efficit. re
 manet tamē sicut pri⁹ velocitas & spissitudo
 Similit balneātes in aqua frigida tēpate
 pulsu hnt forte & velocē et hoc d̄figit p̄p̄t
 caloris naturalis coadunacōez & dfortacōem
 virtutis puenētis ex tempamēto ex̄t̄oꝝ
 infridacōis. hō nimia moza in tali balneo pul
 su debilitat & virtutē & hoc d̄figit in macilē
 tis plus q̄ in crassis p̄p̄t frigiditacōē ad
 ex̄t̄oꝝ nimis subito. & q̄ si obstaculo pe
 netantē. & quasi p̄cordia plus debito d̄strā
 gent. Itē p̄p̄t cibi & potus variā d̄supcōem
 Cibus em̄ supfluus & indigestus pulsu debi
 litat. modicus vero digestusq; ac per men
 bra diffusus excitata v̄tute pulsu augmētat
 Similit & potus modicus & digestus pulsu
 facit forte magnū & velocē. frigidus autē rax
 et tardū. Itē p̄p̄t passionū aie variacōem.
 Nā ita fāt pulsu velocē forte & spissū. leticia
 medioctē. Timor similit pulsu efficit velocē
 inordinatū & t̄mentē similit & dolor & ita de
 alijs d̄figit. Nec autē dicta de aie & eius pote
 ciariū p̄p̄t̄ibz & effectibz q̄tū spectat ad hō
 opulentiā iā sufficiat. Nūc autē de p̄p̄t̄ibz
 humani corporis cuius anima virtus ē & p̄
 fectio adiuuante dei grā aliqua sūt dicenda

Incipit Liber. iij. de p̄p̄t̄ibz s̄be corp̄e

DE humani itaq; corp̄is et
 parciū eius proprietatibus
 tractaturi ab elementatibz
 qualitibus et humoribus
 ex quibz constat corpus est
 primitus inchoandum.

Capitulum primum de. iij. elementatibz q̄litate
 Naturae itaq; sūt elementa & elemen
 tares qualitates ex quibus d̄stituit
 omne animatū corpus materialiter
 p̄cipue corpus humanū qd̄ int̄ oīa elemēta
 est nobilissimū et nobilissime inter oīa d̄po
 sita. ordinatū vtputa p̄p̄t aie rational organū
 nū ipsius opacōibz tā naturalibz q̄ volunta
 rijs deputatū. Est itaq; corpus hoīs d̄positū
 ex q̄tuor elemētis scz ex terra aqua igne & aere
 quoz qd̄libet habet p̄p̄as q̄litates. Sūt autē
 quatuor p̄p̄e & p̄cipales scz caliditas. frigi
 ditas. siccitas humiditas q̄ dicitur p̄p̄e. qā
 primo labuntur ab elementis in elemētata
 Dicitur etiā p̄cipales quia ab eis oēs s̄ba
 eij effectus oriuntur. Parū q̄litate due sūt acti

scilicet caliditas et frigiditas alie vero due scilicet siccitas et humiditas sunt passive vnde ab istarum que licet prevalencia et dominio dicuntur elementa actiua vel passiva. Dicuntur autem prime due principaliter actiue non quia ille tantum agat quia passive similit agunt. Nulla enim qualitas est ociosa in corpore sed hec ideo dicuntur actiue quia actiones earum alie habent induci et obseruari. Nam caliditas quoniam; humiditas quoniam; siccitas rem inducit et custodit ut potest videri in carne salia. Calor enim solis terrestris partes dissoluit et aquas et aerias et sic relaxando et remolliendo a calore inducit humiditas. Siccitas autem inducit quia calor agens in humiditate prius eam dissoluit et dissolutam consumit et sic siccitas que est lima caloris inducit et eam obseruat. Caliditas igitur est elementaris qualitas summe actiua quod per eius effectum dum tamen agat in re aliqua. Primo eius partes dissoluit quibus dissolutis res debiliore efficitur que per partem coherentiam fortiore fuit et ideo actio rei agentis minus existit. Item caliditas est omnium generabilium artifex et causa generationis cuius principaliter effectiua est. Est autem duplex caliditas. Caliditas solis siue celestis generans et hec est saluatiua et generatiua. Vnde quoniam; generans tamen ex celesti calore in aere. Alia est elementaris et generatiua hanc est corruptiua et dissipatiua sicut quoniam sit coadunatio fractorum radiorum in puncto aliam corpus percipiunt si fiat coadunatio radiorum in speculo potest incendi stygia ex reflexione radiorum et conburi. Item inferiorum ad superiora reductiua faciendo enim motum a centro ad circumferentiam dissoluit terrestria in aquosa et aquosa in aerea et illa in ignea et sic inferiora et media reducit in sua superiora. Item eorum que dure sunt compactionis est remolliatiua. agendo enim in grossam substantiam equum molliat dissolueno ut patet in metallis calore liquifacis. Item dissolueno enim terrestria in aquosa remolliat. Item mollium et liquidorum est induratiua ut patet in ovo igni apposto quia liquidioribus et subtilioribus partibus resolutis et terrestribus partibus remanentibus indurescit. Item densorum est subtiliatiua dum enim motum a centro ad circumferentiam habeat ut sua res in qua agit dissoluit et sue actiui ydoneam reddit vnde cum rem ad simplicitatem reducere laborat per omnes subtiliat. Nam simplicitas grossae rei subtilitas est que nascitur per minorem partem operationem ut patet in glacie que calore soluta subtiliat. Item virtute sua est depuratiua metallorum et rubiginis ipsorum consumptiua. Nam agendo in substantiam ipsius metalli illa dissoluit et si quod inuenit et facultate rubiginis sepat et consumit. Si autem sicut autem oino partem violencia caloris qui

de dissoluit sed non consumit. Vnde autem perfecte depurati quous per calorem dissoluit non in suo pondere minuat. Item caliditas est accidentaliter corruptiua ut est videre quoniam calor plus dissoluit quod consumit. ipsi humores putrescunt et corruptuntur ut patet in cumulo frumenti aqua asperso. Vbi calor interclusus aquam resoluit in fumo sitate que inclusa et retenta grana remolliat et putrescit ac corruptit. Item naturaliter est grauium alleuiatiua. dum enim humiditas per calorem resoluta consumit. pondus minuat et sic substantia reuoluit. propterea calore agente in humiditate fumus generatur qui fumus alleuiat et depurat et in spiritum scilicet substantiam leuem et aeriam mutatur et rem in qua continetur reddit leuiorem. hinc est quod corpora animalium viuencium incomparabiliter sunt leuiora quam corpora mortuorum propter calorem et spiritum contentum in arteriis et in venis. Sic enim corpora animalium sunt leuiora post prauitiam quam ante propter calorem fortitorem. Item accidentaliter est caliditas aggrauatiua. Agendo enim in substantiam rei subtiliores et leuiiores partes consumit et remouentibus partibus grossioribus fit compactio et per consequens aggrauatio. Per poro etiam apercio ne ex vi caloris fit spirituum euaporatio ex quorum presentia corpus leuigabitur quibus euaporatis per ipsorum absentiam aggrauat. Item caliditas est coloris rubri generatiua agens enim in materia partes terrestris resoluit in aquosas et illas in aerias et in igneas vnde ex circumfusione igneae partium imitantium rei superficiem color igneus scilicet rubus generatur sicut est videre in rosis. Item terra dum per calorem calidi humores in corpore generantur ex eorum diffusionem per corporis superficiem color rubus generatur. Item accidentaliter est discoloratiua quia per caliditatem poros appetentem exalant humores et spiritus euolantur ex quorum presentia fiebat coloratio et eorum absentia color discolor generatur sicut est videre de rosa que de fumo sulphuris albescit. Item nimis intensa naturaliter est mortificatiua quia dum ultimus motus caloris agit in substantiam et eam ad ultimum resoluit resolueno in fine destruit et consumit. Item accidentaliter est viuificatiua quia per caliditatem prestantem motum cordi in spiritibus fit spirituum in corpore restauratio et nutrimenti membrorum fit competens administratio et sic per consequens corpus vegetatur et viuificatur. Recollige itaque ex predictis quod caliditas est elementaris proprietatis summe actiue penetratiua summe mobilis et motiua generata ex motu radiorum subtilius multiplicatiua siue comunicatiua

Illoz in quoz substantia agit in sua speciem
 et forma. Illoz q̄ frigiditate mortua sūt q̄
 destructa viuifica t̄a et renouata vt pz in ta
 dicibz et in plantis que hyemali frigore mor
 tificata vernali calore viuificat. Inferioz ad
 superioza reductiua. attractiua supfluoꝝ d̄sup
 tiua et sorbiū purgatiua. In materijs diuersis
 diuersoz p̄mo oppositoꝝ ē effectiū p̄ductiua
 et ideo nūc inueni rarefactiua et remolliactiua
 liquefactiua et ap̄ta et eouersio. nūc d̄densa
 tiua et induratiua d̄structiua et op̄ilatiua. nūc
 etiā saluatiua nūc corruptiua. Est etiā virtute
 p̄a lapoz imutatiua. Nā acetosa et agrestia
 ouertit in dula vt est videt̄ i fructibz et in
 viuis. per nimia aut̄ intensionē et excessū dul
 cia ouertit in amara et in salia. Nā ex calore
 intenso ep̄uētē sanguinū sanguis in colera
 ouertit et per eundē aqua per fortē ep̄ulicōez
 subtilioēs p̄tes aereas d̄sumētē terrestribz
 manentibz in salis substantiā transmittat.
 Est aut̄ caliditas crudoz et indigestoz manu
 factia et maturitatis in fructibz celerius p̄fec
 tiua vnde in regionibz calidis fructus citius
 maturat̄ q̄ in frigidis et plus dulcescunt
 et etiā formari et sp̄ez potētia in materia la
 tent̄ existendū ad actū deductiua vt patz in
 mineralibz. nā per caloris actionē. aurū es
 argentū et cetera metallica sp̄es de lapidibus
 eduant̄ et forma nobiliori restiunt. Per ca
 lozē etiā dissoluent̄ substantiā cinerū et depu
 rant̄ cineres in vitru ouertunt. vñ patet q̄
 calor aeris et natū est minister. quia medi
 ante caloē nobilissime sp̄es et forme tā natū
 tales q̄ artificiales de potētia ad actū produ
 cunt. Est insup caliditas ip̄ressa in aere plu
 uiaū passionū vt p̄ta nubū coruscationū.
 fulgurū ymbriū et hūidi ḡnatiua. nam vi sua
 actiua attractiua vapores varios. siccos et
 humidos ad diuersa aeris in tristitia eleuat
 quibz aggregatis et d̄satis in nubes. calor
 inclusus eas alterat in varias sp̄es et tr̄mit
 tat quas diuersimode tandē dissoluit. et dis
 solutas. nūc in sp̄em niuis. vel ḡadis. nūc i
 sp̄ez pluuię seu ymbris ad terras vndiqz cie
 suspergit. Est p̄ta h̄ caliditas suoz obiectoz
 a centro ad circūferētiā eleuatiua vt patz in
 elemētis in quibz d̄nat̄ scz in aere et in igne
 quū sūma distācia a centro t̄tē elongat̄.
 Hoc etiā pz i oleo q̄ supenatat et i alijs om
 nibz. in quibz naturalit̄ calor vincit. Est insup
 p̄ dispositionū siue qualitātū sui obiecti oñsi
 uū vt pz in corpe vbi d̄nat̄ calor. Nā vt dic
 est. li. i. ca. xvi. Corpus si fuerit calidū erit
 caro multa. pinguedo pauca. calor rubus. pi
 li multa. nigri vel subrubri. tactus calidus. in

intellectus bonus. homo facilius multū mobi
 lis. audax. iracundus. amans libidinosus. et
 multū appetens et cito digerens. asperus vocis
 et iracundus. fortis et velocis pulsus. Nec
 et multa alia p̄nt est. signa. que calidi cor
 poris sūt indicia. Et de calore dicta sufficiant
 Caplū scdm de frigiditate.

Frigiditas est elemētatis qualitatis
 quedā actiua p̄p̄tas. debilioꝝ in acti
 one q̄ caliditas. ip̄sius ei est mouē
 a circūferētia ad centrū et ideo p̄tes subiecti
 in q̄ agit facit sibi vicinū adherere. Et id
 tardius et diuilius p̄ficit in ip̄so effectū suū.
 Quāuis etiā naturalit̄ habeat infrigidatē.
 tū accidētialit̄ calefacit. vide mus em̄ in hye
 me q̄ ex frigiditate d̄stringētē poros corporis
 calide fumositates interioza p̄tunt et non ha
 bentes libez ep̄itū quia intus sūt retente se cō
 ulcant et calefaciūt vñ exterior frigiditas in
 tus accidētialit̄ calefacit. Itē frigiditas ē d̄de
 satiuā quia frigiditate motū faciente ad cen
 trū pars p̄ti vicinū coheret. p̄tes em̄ p̄ti
 etiā per interposicōez humiditatis separe a
 centro et seūctē. sed d̄sata humiditate ad
 centrū d̄stringunt. Itē quū reducō partes
 ad centrū sit naturalit̄ d̄iunctiua. tū accidēt
 ialit̄ est dissolutiua et p̄ciū d̄iunctiua sicut ē vi
 dere in cerebro frigiditate aliq̄ d̄presso vi cō
 pressionis humiditas in eo retenta exprimit̄
 dilabit̄ et per diuersa cerebri emūctoria di
 spertit. vt pz in paciētibz ca t̄erū ex causa
 frigida. Itē naturalit̄ ingrossatiua. quia d̄u
 per actionē frigiditatis p̄tes partibz vicini
 us coadherēt. totū grossius efficit. p̄tētera
 p̄tes ignee p̄ frigiditate d̄primētē d̄sant̄
 in aereas. aere in aqueas. et aquee in terref
 tres et sic tota grossioꝝ efficit. Est tū frigid
 itas accidētialit̄ subtiliatiua. quia q̄n per fr
 giditate d̄stringētē. multa sit humiditatis
 o p̄esse eductio. q̄ humiditas d̄tēta in poris
 substantiā ingrossabat. ex hoc q̄ humidi
 tatis sit eductio. cōsequit̄ accidētialit̄ substā
 tie subtiliatio. sicut pz in pelle lota et expressa.
 Itē quū ex d̄seruatiōne parciū et ex virtute
 d̄primētē facta euacuatione spiritūū sit fr
 giditas naturalit̄ grauatia. accidētialit̄ tū le
 nigat. quia facta eductione humiditatis q̄
 grauat. totius substācie sit alleuatio. Itē
 frigiditas tempata est vite rei d̄seruatiua. q̄a
 d̄u per frigiditate humiditas d̄densa. calidi
 tatis intencio retardat̄ vñ sicut paulatī hu
 miditas per poros resoluit̄. ita resoluta pau
 lasi d̄sumi. et sic ne calor dissoluat substāciā
 rei impedit̄. et res ne fetet. frigiditatis b̄nifi
 cio custodit̄. vñ in locis frigidis et antrois

ad auem paulatim sine fetore frigiditate resili-
tente olumū Claudium: eia poci frigiditate
ostigente vñ vapore putridi ne exalat ex-
teri? ad iteriora respunt: frigiditas tñ accide-
talit corrupta est & destructua. Nam dñ di-
gestio ex frigiditate in stomacho ipediē: tñc
ipedita caloris naturalis actioe debita corrup-
ti humores generant a quibz sequit corpis
corruptio dñ corrupti humores corpi incorpo-
rant. Et hoc est videre in vulneribz quibus
frigida nimis apposita poros restigunt vñ re-
centes humores interius carne ē molliunt
& eam corrodetes vel corrupentes putrefa aut
Itē naturalit est discoloratio sicut videmus
quia in yeme caloz corpis vel cordis fugiens
suū & tñcū humore et spm ad interiora seā
reducit: sic exteriorē cutis supficiē calore de-
paupertata discoloratā facit vt pz in labijs et
in genis. vñ tamē accidētalit est coloratio
quia per frigiditatē fit poroz ostrectio & spi-
rituū ac humoz retencio qz presēcia fit sup-
ficialit cutis coloracio. Itē frigiditas nimis
intēsa est naturalit mortificatio quia dñ per
eā nimia fit ostrectio in corde spūs deficiunt
omnino: sic corde mortificatio a quo pcedit
alioz viuificatio sequit & illoz necessaria mor-
tificatio. Et frigiditate eia nimis dñante ca-
lor debilis exstinguit & sic vitalis spūs nō hñs
fomentū suffocat. Accidētalit tamē est frigiditas
viuificatio sicut est videre in aubus qui
bulbā que ex arboribz pccant: que vice fruc-
tuū tanq̄ quebā tuberositates ex arborē nascū-
tur: sed q̄dū sūt in arborē nullatenus viuifi-
cant. Et hoc accidit sicut dicit cōmentator sup
libz vegetabiliū p̄t porositatē ligni & fumo-
sitate a cortice exalantē: sed q̄d ille tuberosita-
tes tuptis tenaculis in aquā cadūt: frigidita-
te poros exteriorē ostigente humores ite-
rius retinent: que calore ab inuicē depuā-
ac subtiliant: eia dñ interi? detinēt: in spm
duertunt ex cuius multiplicacione & diffusioe
per singulas ptes ille tuberositates viuifican-
et postea in q̄dam auiū spēm tñsformant q̄
quidē ab alijs aubus in natura & oplexione
multū sūt diuerse. Parū em hñt de carne et
minus de sanguine & ideo ad esū nō sūt apte
vt dicit idē cōmentator materiā tñ diuine lau-
dis ofideratibz administrat. Illos ei spūalit
respēctat q̄s ab lignū crucis diuinus spūs i
aqua baptismatis generat in quibz carnis &
sanguinis desideria non habundāt qui viuifi-
cati spū volat ad celestia totis viribus de fide-
sūt & aspirat: sed de hoc alias. Itē frigiditas
mater est albedinis & palloris sicut caliditas
mater est nigredinis et ruboris. Vnde in cali-

dis regionibz nascunt nigri homines & susci-
sicut apud mauros in frigidis vero nascunt
albi: sicut apud sciauos vt dicit Arist. in li. de
ce. & mū. & assignat racionē q̄a ex dñio frigi-
ditatis in frigid regionibz matrices mulierū
ad talē fetū disponunt. vnde pcreant altos
filios secundū autē & longos ac flauos & mol-
les & lapos crines habentes. Cōtrario autē ē
in calidis regionibz vbi parit filios nigros
crispos & paucos crines habentes vt apar-
in ethiopiis. Est igit frigiditas i suo dominio
in subposito suo manifestata. Nā in illis cor-
poribz vbi dñat est calor albus capillū mollis
et lopus intellectus durus & obliuiosus appe-
titus paruus et sompnū multus: icellus gnis
et tardus vt dicit ost. li. i. ca. x. vij. Nec autē
non simpliciter sūt intelligenda semp in omni
frigido in esse necessatio sed in opacoē ad ca-
liditatis dñantis oplexionē. In opacoē re-
giois calide ad frigidā regionē talia auctores
retulerūt & in suis scriptis posteris reliquerūt.
Nec autē de proprietatibus frigiditates dicta
sufficiant ad presens: quia alie patēt per op-
positū corz que dicta sūt superius de calore.

Capitulum terciū de siccitate.

Siccitas est quedā elemētatis p̄prietatis
passiua qualitas quā nūc calidi-
tas nūc frigiditas introducit: plus
tamen se habet ab calore q̄ ad frigiditatem cū
siccitas sit lima caloris. Dicitur autē siccitas
quasi sine succo id est humore q̄a humor
et siccitas opponunt cuius effectus principa-
lis est desiccare sicut humiditatis humectare
secundarios autē effectus habet multos sicut
est inspissare: exasperare motū retardare con-
sumere: destruere: mortificare. Proprietates
itaq; illa que habet desiccare principaliter
partes humidās a circūferēcia ad centrū re-
trahit: & ne interterminalit fluxibilitate sue sub-
stantie res humida se diffundat quasi obicē
se opponit. Hoc videmus quia in lictoribus
maris arene siccitas tñmū ponit mari & vbi
dominatur terre naturalis siccitas fluxibiles
maris impetus vltariū procedere non pmit-
tit sicut exp̄sse dicit Greg. sup Job. xxx. viij.
Quis posuit mari terminū q̄c. Dicit eia
idem Hieronimus ieremie quinto ibi posuit
arenam terminum mari q̄c. Idem enim ex-
pressus ponit philosophus. Siccitas igitur
que non perfecte terminatur in proprio cen-
tro est qualitatis humorese male in se termi-
nabilis terminatiua et sue interterminali-
tatis finis immobilis prout patet ad sensū
sue fluxibilitatis reprobata et in parte
vel totaliter in extrematibus consumptua.

Est itaq; siccitas humiditati contraria tam in effectu q; in natura. Accidentalit tñ pot esse aliquñ humectacōis ductiua. nā cū sit lima caloris excitat et interdit caloris motū siue ac tū q; excitatus dissoluit actualē vñ pōtēcionale quā inuenit humiditatē q; quidē dissoluta et diffusa p mēbra hūiditatē elicit seu humore. Siccitas etiā qñ dñatur quia habet motū ad centrū mēbra coarctat et ostēgit et sic per ostētiōē educit hūiditas q; pus fuit p corpus diffusa. Unde videt corpus humectati qd prius siccum fuit. Sic etiā videm⁹ q; in mōtū siccis herbas spēaliter humiditas pcreari sicut est herba q; dicitur q̄sula. ā balacia. ymicalaia cē. Nec hoc ē mirū. nam siccitas q; naturalit nūc dicit obseruari montē in sua siccitate et hoc p suū simile sc; p siccū vi actia ad sui nutrimentū attrahit et siccū humidū vero abhorret et fugiēs tāq; suū cōtrariū de se repellit vsq; ad radices herbarū que in superficie montis tanquam superflue ab interiori mōtis substācia sunt reiecte. Vñ humore sic reiectū radices attrahūt et inde nutriūt. herbe hūide et crasse fuit. Eadē videt esse rāō cōmētatoris sup lib; methero; vbi dicit q; fōtes et fluua nascūt de mōtib; quia cū sint mōtes caueuosi et spōgiosi et plurimū etiā cōtineant calidi sit a mōtibus magna attractō et rāōe vacui et etiā rāōe calidi aeris itclusi. Qd igit attrahit siccū mōti in siccitate sibi incorporat. Qd vero dissimile est vtpote in hūiditate repellere et aggregare in vnū locū qd tandē expellit et fomas p capita fontū ad flumina p hūiditā cōtineat de riuat. Siccitas igit est attractiua sibi necessario et sibi quidē similitū ē incorporatiua sup fluorum vero aut dissimiliū sibi expulsiua. Itē siccitas ē naturalit attenuatiua qā siccitas dū cōsumit hūiditatē quā iueit i b̄iecto quā cōsupra sequit extenuacō. Itē siccitas ē substācie induatiua cōsumēdo hūiditatē i materia efficit ipsa; dūā sicut in luto ē videre quia siccitū dūā sit. Itē siccitate agere i tē subtilē vt in aerē substāciā siue aqueā subtilē efficit et rariōē sicut videmus q; flāte borea aer de siccitate et rarscit et subtiliat. Itē accidentalit pōt esse remollitiua. qñ enī siccitas cōsumit hūiditatē q; p̄ciū est cōglutinacō sequit p cōsequēs p̄ciū se pacō et mollificacō sicut ē videre in ligno vāstissimo cū hūiditate p siccitate cōsupra sit molle reddit et in puluere molle tactū cedente redigit. Itē naturalit ē asperatiua nā agens in subiectū hūiditā quā inuenit cōsumit in superficie et quā nō potest cōsumere induat et ita inducit

q; dā i superficie eq̄litas ex vacuitate depressa et duricie eleuata ex qua sit asperitas que nichil aliud ē q; ineq̄litas fm durū corpus. Accidentalit tñ qñ; lenificat. sicut qñ ex siccitate acrie calor qui suo accēte dissoluit humores qui dissoluti et per aliā artēā distillantē eam leniūt et humectāt. Itē siccitas ē motus tardatiua. nā per dominū siccitatis nimie ptes aere et aquose i tē restēs inspissāt et sic substācia grossiore effecta et grauior tardior ē ad motū. Per nimia enī siccitate spūs epimaniū qñ multitudie corpus mouebat veloci⁹. Unde eorū facta diminuōe p siccitate mouet difficili⁹ tñ ē siccitas aliquñ accidentalit mot⁹ adiuuatiua. qā siccitas facies motū ad centrū equalit ducit circūferecie ptes ad mediū et sit p̄ciū circū flexio equalit et rotūdacō. Unde qā rotūdacō uō hab; angulos i qbus possit impediri v lubricitate sua mobilis reddit. p terea siccitas cōsumendo humiditas supfluitates spūs subtiliat et depurat et velociores reddit eos nā a supfluitate depurati quibus corpus g uabat ad motū habilitat corpus ipsū. Itē naturalit est cōsumptiua et per hoc q; cōsumit humores corpus euacuat et a suo nutrimento depauperat et necessario i amē. Itē naturalit ē destructiua quia dū hūiditā substāciāle q; materialit subnutrit et ptes reopulat et p̄t destruit et cōsumit. Causa ē q̄litas res aimata l in aīata destruit et dissoluit. Itē aīata corpa spālīt destruit quia spūs naturales q; cōstant ex fumo hūido dissoluit qñ illam hūmiditāte cōsumit. Unde deficiēt materia et spū corpus necessario mortificat. Unde pessima ē qualitas mortificatiua dū excedit. viuificat tñ accidentalit. nā humores qñ; reuocantē ad spūalia et meatus spūs opilates patī sūt sup inducere suffocacō; siccitas autē supueniēs vñ medicina sicca agēs i illos humores cōsumit eos et spūū vias apit. vñ vñ qñ pus mortue seq̄ ē viuificacō. Quāuis igit siccitas sit necessaria i oī corpe elementato ad supfluitatis hūide cōsupcō; et ipsius hūmiditatis coarctacō; insup ad ipsius caloris remissā excitacō; mortificatiua tñ eq̄litas et pessima qñ debita excedit in corporib; appōcō; Nam pessimas infirmitates solet in corporib; inducere ac no diuas vt p̄t sum et ethiam et huiusmodi quib; vix pōt medicīne b̄nficio subueniri. insup per nutrimental hūoris cōsupcionē corpa exccat et exsiccit artēs superficie cōtrahit et corrugat. senū accelera. corpa superficialit discolorat et defecimat. sicut immo demā prouocat artētiās exasperat et vā

in ybidit & rificat. caput a capillis spoliat & de aluat. articulos manuum & pedes detrahit & in circuitu ut e videt in leprosis. h hec dicta de siccitatis effectibus nunc sufficiant. *

Capitulum quartum de humiditate

Humiditas e elementaris passiva q̄litas actiua q̄litas ipsiōmō obediēs & subditas actōm caliditatis & frigiditatis susceptiua. Est autē humiditas oīm corpū & p̄cipue aīatorū nutritiua. augmētatiua. & seruatiua. de p̄bitōz in corpore est aīatiua. nā humore & calore oīa generantur vt dicit phs et generata nutriunt vt e videt in radicibus & semibō. nam ḡnū terre omissū p̄mo optz p̄fidi humiditate aq̄a et aerea & p̄clusū calōe naturalē rificari & dilatari et tandē actiōe calōis humiditas soluta grossiorē sui p̄tē ter restitit. & terre infert̄ t̄m̄mittit quā q̄dē terra in suis recipit visceribus et calōe inclusō coagulat & in radicis substantiā p̄mixtiō; hūidi et siccī conuertit. humiditas autē illa radical detelicta & in radice sic p̄creata humore quē inueit in terrā sibi similit̄ mōe similitudis & in via attractiā inclusi calōis sibi attrahit & attractū q̄m sibi sufficit in sui nutritiōm cōuertit. q̄d autē sibi non ē necessariū p̄ calōe illā humiditātē dissolūtē & subtiliantē ipsaz sup̄ t̄m̄mittit et p̄mo in subam geminis deinde in subam stipicis vltiō in subam floris fructū & frondis sic t̄m̄missā coagulat & cōuertit. q̄a igit̄ humiditas oīm illoz q̄ vegetat̄ nutritiua ē & materia manifestū ē q̄ oīm m̄ vegetabilū ē nutritiua & p̄ sui diffusiōe & incorporatiōe; in latū & in longū in altū et in spissū augmentatiua. Itē humiditas de p̄bitōz in corpibō vegetabilibō & aīatis ē seruatiua nam p̄ calōe agentē cōtinue it̄rseus & ext̄r̄ sec̄d̄ corpa cōsumūt & cito p̄cēt nisi p̄ restitutiō; hūmīdi ē parent̄. & ideo n̄c̄taria sūt cōtinua humiditatis attractiō vt cōtinua sicc̄ de p̄biti rep̄cō. et p̄ cōsequēs sibi restitutiō vel cōseruatiō. Est p̄tēa humiditas inferior cōseruatiua. nā ex aḡgatiōe radicōz cōtinua in aere et in terra s̄ta sicc̄ calōis generatiō & siccitatis inductiō q̄ aer inflāmat & terre sup̄ficiēs obur̄t̄ m̄ p̄tus calōis actiua p̄ aeris et aq̄ humiditātē actiōm eius resistētē. p̄p̄cōe debita ad temp̄ie reducēt. et ideo vt dicit macrob̄. **D**ioscorid̄ deus fontē calōis fontē tep̄cius hūmōis vt p̄ hūmōis p̄sentā calōi op̄posita eius violētia rep̄mēt. et sic mundi machina in esse debito cōseruaret. alioq̄n a calōe nimio subito solūtur. Itē humiditas ē p̄ciū terre cōiunctiua. Tante em̄ siccitatis ē terra q̄ nisi humiditate aq̄ humectaret q̄libet

ei? abptiua alia dissoluēt. & ideo fecit natura sp̄s ḡiosos montes et terrā cūnosam in multis locis & profam et sic fieri et mōe va cui aeris & aq̄ fortis attractiō adiuuātē siccitatis mitigatiōe & p̄ciū terre sepabiliū v̄m̄ōe. Unde q̄d facit sanguis cūtes p̄ venas in corpore idē facit humiditas in venis terre. Rigit em̄ t̄e siccitātē & eā disp̄oit & abilitat ad se cūditatē. Habz autē humiditas q̄sdā appetites & effect̄ p̄mas & naturales. q̄sdā v̄o s̄c̄d̄aias & q̄amō casuales sicut & alie q̄litas. Est em̄ humiditas naturalit̄ labil̄ & fluxibil̄ male in se t̄m̄abil̄. h̄ t̄m̄ sicut t̄m̄o alio vt dicit phs. **A**c̄t̄ro em̄ ad cōseruatiōe mōtia. Vn̄ & se diffundēdo subiectū suū totalit̄ deflūdo dissolueret si aliud ei non obstit̄t q̄d eius fluxibilitatē p̄ reductionē p̄ciū ad centū terminaret. Unde videmus fluctus maris harenē siccitātē in maris litoribō a suo cōfluxu cōp̄sc̄t et in se q̄amō d̄uocari. Item naturalit̄ molliūa ē. p̄tes em̄ materie duras & compactas p̄ sui subtractiōe & diffusiōe elapaz & rificat & emollit. Est t̄m̄ diuatiua accidentalit̄ sicut videmus in gilbis & etiā apostematibō q̄busdā ni quibō cōflunt hūores frigidi et ex frigiditate p̄tes humidas ad centū rep̄cūciēt & cōdensante indurant et in sc̄litosim id ē d̄uiciā sepius cōuertant. Item eā cōcūgit ex nimio calōe p̄tes liq̄idiores cōsumente quibō cōsumptis p̄tes grossiores cōpingunt p̄ter et indurant. Item naturalit̄ ē mundificatiua. nam sua emolliōe et p̄ciū p̄ q̄s diffūdi ab inuicē lapaciōe p̄tes sordidas diuidit et diuisas lubrificatiōe remouet et abstergit vt patet maxime in ipsa aq̄ q̄ substantiā alit̄ humectat & maxie sordidū purgatiua et hec maxie si subali humiditate caliditas coope vt p̄; in tritico et fufure in radice brione et etiā i lapone & in medulla sate & in cōsimilibō q̄ oīa sordes faciei & totius corpis mūdificat & depurat. Itē q̄a de se motū h̄z a c̄t̄ro sicut medio ad extrema cū ille motus ex se nō sit fortis multū. h̄ respectu calōis sic obtusus ē siq̄dē sui in latū p̄ncipalit̄ diffusiua. in altū vero sū calōe nō ē multū q̄m̄ ē de se ext̄r̄ia h̄ q̄m̄ calōe i ipa d̄nat & in ipa obediētē materia hūida opat̄ tūc int̄ oē; p̄tē h̄ maxie i altū & i lōgū vi calōis sursū eleuātē & v̄h̄ ad ext̄m̄itates diffūdit̄ erigi & p̄tela. cōp̄o i quibō p̄d̄nā calōe & hūore t̄mpat̄ naturalit̄ & q̄nā lit̄ sūt alōra & lōgiora & etiā ḡc̄liora q̄ illa in q̄bō ex̄t̄e humiditate multa & d̄nante calore p̄uo remissius op̄ ante causa contraria inueniēt̄ et ideo homines calidi vt colerici obediētē humore substantiā calōis actione

sūt alijs sc; fleumaticis longiores & in oib; extrematib; corpis alijs p̄tib; & circūstācijs d̄uertētib; hinc inde equalit̄ in ḡlitate et longitudine ap̄ciōes. vbi aut̄ ē calor multus & humōe multus non t̄n̄ actioni ignee v̄tutis sup̄fluus aut̄ diminutus sed d̄gruus & om̄elūat̄is. corpa in oī d̄uisione sūt m̄gna longa & lata. Alta em̄ sūt p̄pter calozē subtiliōes p̄tes humiditatis ad sūmitatē d̄ferentē. Lata em̄ sūt & spissa p̄pter virtutē calozis p̄tes gr̄oſiores humiditatis ad singulas p̄tes in f̄ciōes s̄m sui ep̄igenciā v̄ndiq; diffundentē et partē p̄ti sc̄dm d̄gruenciā nature v̄ndiq; adunantē. Itē humiditas ē naturalit̄ lenificatiua. nā sui circūfusiōne in extrema rei. oēs partes vacuas replendo ad equalitatē pducit & sic rei sup̄ficiē oplacēdo. adēquādo eā lenē facit. accidē n̄alit̄ t̄n̄ q̄nq; exasperat sc̄lz q̄n aliquo casu siml̄ calidi & frigidī. humōes ad aerē locū d̄fluūt & d̄uertēt. Calidi. quidē in cōi. sup̄ficiē rei eleuāt. frigidī quoq; d̄p̄t̄ mūt & sic ex d̄uertēijs humōib; d̄trietas & inequalitas d̄i a sp̄eritate quadā corpis in sup̄ficiē generat̄. Itē humiditas si fuerit sc̄dm nature ep̄igenciā in corpe om̄elūata. om̄iū actōnū aīe & corpis ē d̄biuatiua. Nā ex hūo rib; sp̄ūs regitiuū corpis generat̄ & in esse cōseruant̄. Spirituū q̄z virtutes suos effectus in singulis organis corpis sensitīuis & motūis per humōz ministeriū opant̄ vt pat; in virtute visīua que mediātē humōze c̄stalli no. v̄isū in oculo opat̄. Similit̄ virtus gustatiua nunq̄m si humōze salūali int̄ sapores discernere arbitrat̄ & sic de alijs. Nā humiditate substāciali d̄structa in corpe l̄ corrup̄ta tota animi actio p̄ter erit ip̄dita. Si em̄ fuerit in toto corpe vel in aliqua p̄te corporis sup̄fluitas humida habundās q̄ non possit regi a natura p̄cipiū ē & materia putrefactiōis et generat̄ in corpe grauissimas passiones. vt p; in apoplexiā in q̄ sup̄flua humiditas sic occupat oēs ventriolos cerebrū q̄ nō p̄mittit̄ per neruos sensitībiles sp̄m aīalem ad sensificandū corpus & mouēdū d̄fectēs aīam in corpe suas pagere actiones. ymmo aufert corpi subito sensū atq; motū & tandē inducit suffocacōē; atq; mortē sicut Gal. in om̄eto sup̄ aphorismos ep̄ponēs verbū ypo. Soluere apoplexiā fortē impossibile. debile v̄ro non facile t̄c. fleumatica ei humiditas occupās totā cerebri regionē. opilat meatus neruoz v̄n̄ non p̄t duci sp̄ūs aīalis ad inferiora s̄m o intercludit̄ anhelitus & vita siml̄. Nec aut̄ humiditas p̄ccat. q̄n; in quātitate q̄nq; in qualitate et hoc aliq̄n a causa int̄cā

feta. q̄nq; a causa extrinseca & causa intrinseca sicut a mala d̄ploē. q̄n̄ nocīua humiditas t̄dicat̄ in mēbris et non p̄t a calore naturali dissolui et d̄sumi nec a sua malicia immutari. Talis itaq; humiditas in diuersis locis corporis. diuersas inducit infirmitates vt p; in epl̄ia q̄n̄ p̄cedit ex vicio capitis et in ydrophi q̄n̄ ex mala d̄plexiōe generat̄ ep̄atis. Itē a causa extrinseca sicut a rebo q̄ sic a Jo. & Gal. vocant̄ res nō naturales quales sūt aer. cibo potus sompnus vigilia. manicio et repleciō exercitiū atq; quies. Nec em̄ omni a si fuerit assūpta s̄m ep̄igenciā nature humiditatis substācialē generat̄ ac d̄seruat̄ & p̄ditā repant et restauat̄. Si v̄ro a d̄tratio mō sup̄ta fuerit. d̄tratiū effectū h̄nt. Nā humiditatis innaturalē generat̄ et augmētāt aut̄ naturalem corrūpunt alterāt & immutat̄ vt p; Nā vt dicit Gal. in aphoz. ypo. per. iij. sup̄ locū illū. Inmutacōes t̄pōz maxime generat̄ morbos t̄c. T̄pa inquit anni non sūt causa morbi. s; mutacōes d̄plexionū ipsi d̄t̄pis q̄n̄. s; d̄plexio aeris que debet d̄gruere t̄pi. in oppositā cōmittat̄ sicut q̄n̄ d̄plexio veris que debet cōcalida & humida efficiē sicut in autūpno frigidā & sicca & ecōuerso & sic de alijs. Nā si fuerit aer vernalis generalit̄ frigidus & ficcus et p̄cesserit aer in hyeme quasi vernalis. s; calidus & humidus necesse ē in v̄te multos egrotatē & etiā mulierēs pitūās occasiōe facili abortire. Et hoc ē rācio Gal. q̄ assignat quia ex humiditate & caliditate hyemis p̄cedentis multa fiebat humiditatis in corpib; generacio & fleumaticis coadunacio. Aer v̄ro in inicio veris si fuerit frigidus & ficcus claudit poros. & nō sinit humos exalare. v̄nde v̄tō calore dissoluit̄ humiditatis stā sup̄flua in hyeme ḡn̄atā & cū calor sit debilis & nō possit eā p̄fecte digerere. nec ex toto d̄sumē. t̄n̄l̄ mittit̄ eā sic idigestā nūc ad sup̄iora mēbra et nūc ad inferiora vbi coadunata sit causa diuersarū passionū. vt si ascēderit ad caput p̄t esse causa reumat̄is & catarti. Si v̄ro ad ītestina & fuerit fleuma salū m̄ d̄ificiādo ītestina iducit̄ d̄ff̄eritiā & sic de alijs. Illa eadē p̄t esse rācio abortus in mulierib; q̄a humiditas illa d̄fluens ad matricē. grauāt eā & v̄ molliendo ē t̄n̄acila fetus ac relaxādo. ē causa aborti. Aliā aut̄ rōē; ibi assignat̄ auct̄ et sic de alijs passionib; aeris & t̄pis est intelligendū q̄ mutat̄ humiditatis qualitatē vel calozē. in moderate nimis dissolueno vel nimis d̄sumēdo siue calozē remisso sup̄fluitates eius nō euacuādo et sic intelligendū ē de aerē nimis frigidō poros claudēt̄ humores

plus debito stringente Sed de aere frigidus
ad presens hec dicta sufficiant.

Capitulum quintum de cibo et potu.

De cibo vero et potu per debito
nutrimenti cibi scilicet et potus subtrahit
one humiditas subtrahit et calor in
ducta siccitate inchoat effectus non inuenies
in quod agat ad substantialem humiditate se
duerit in qua agendo ipsam nimis attenuat
vel consumit et eouerso. Si cibis vel potus fue
rit imoderatus humiditas nimis intendit et
calor naturalis debilitat quia non sufficit ad
digerendum facit tamen calor quod potest. Nam aliquod
resoluit ex illo superfluo cibo super illud resolu
tum cum sit humiditas grossa et indigesta perit ce
rebri et pacies eius mitigas seu tumidas gunt
eas ledit et aliquam emigraneam vel aliam capitis
passione pessima excitat et inducit Aliquam etiam
radices neruorum sensibiliu illa humiditas ma
liciosa tagit et suo acume siue furiositate ad
intima ipsorum neruorum penetras spiritum aialem ibi
epistente impedit atque ledit vnde et substantialem et
iacidis vnde perturbat et lingua iacidis intercepte
titubando detrahit et putat vt per in ebrijs. Ho
tum etiam voluntariu sepius retardat vel pen
tus destruit vt per in tremulis et in palitias
nec mirum Nam vnde corpus regitua que sita est
in neruis et in musculis a natura neruui siue
mebris quodlibet sic depressu regere et erigere sara
git et intendit. huiusmodi ille acutus fumus et re
sistens virtute naturalis vincere cupies mebris
deorsu deprimet mitis et intendit. Vnde ex isto du
plici motu otario scilicet vno eleuante et alio dep
merte membro tremor sepius gnat et tandem
victa totalit virtute regitua mors vel palis
in talibus gnat Et ideo optimu consiliu est sapi
entis quod dicit Ne te effundas inquit super oes et
tamquam in multis elcis infirmitas grauis etc.
Ideo itaque malu gnat in corpore sompnio imode
ratus Nam in sompno remittunt virtutes et actio
nes naturales interius aiales intendunt vnde
clausis poris foris calorem intusseus otoria
tus multos humores attrahit quos quidem nec di
gere potest nec assumere et tunc perualere rata
superfluitate quod non potest natura regere sequit
necessario mors et suffocatio sicut est videt septi
us in dormientibus post acceptam medicinam et etiam
in minutis In vigilantiis aut nimis cau a co
traria opera in quibus et nimia sit humor et spi
ritu consupcio vnde et mors iterum omnia Item
eadem ratio suffocatiois est in nimis repletis et
eadem ratio defectiois est in ieiunantibus super vires
et nimiu ianitis Ideo quia nimis se excitat per ni
mia caloris intendit humores nimis assumere
se destruit et consumit. In nimis vero quie etc.

tibus causa est otaria quia in ipsis magna est
et imoderata humiditatis attractio et nulla
superfluitatis euaporatio nec spiritum subtiliaco
Et ideo necessario humiditas superflua dispo
nit ad putfactionem et corruptionem. Istis et alijs
multis modis infinis qualitates elementares
in suis naturalibus effectibus impedunt sicut per
in rationibus supradictis quas de vobis ostendit in
pantegni et Galen in commento Amphoz. pro et
Empedocle succincte copulauimus vnde de hijs sup
sedeamus et ideo ad describendas appetates
humorum que ex hijs qualitatibus opponunt ma
nus apponamus ex quibus ostendit omne cor
pus quod spiritus sensibili et rationali aialem.

Capitulum sextum de humoribus et eorum gene
tatione effectu et operatione.

Et igitur humor quedam substantia ac
tualit liquida ex coniunctione elementariu
qualitatu per diuersionem aialem cor
poris generata et apta materia nutritie et eorum acti
ones otortare naturalit vel accidentaliter impe
dire. Nam humor est corpus sensibiliu materiale
principiu et primu ac precipiu ratione nutriti
in suis pagendis actionibus inuamentu. Sunt
autem humores vt dicit aristoteles quatuor elemetorum filij
eorum ex eorum originalit otitucioem qli tate Sunt
autem quatuor humores scilicet sanguis. fleuma. colea
et melancholia. qui quidem respu mebroz diam
simplices quous est spiritus elementorum quod sunt filij opo
siti iuenia. Vnde quatuor humores in qli tate et qli
tate equalitate apporone debita obseruantes oia
corpa sanguie hincia piciunt ac custodiunt i de
bita otitucioe sanietatis sicut eouiso ex eorum in
equalitate siue infectioe infirmitate gnan et indu
cit fuerit autem hijs necessarij ad corpus otitucio
eorum ad ipsi regnu et otuacoem ad otinue de p
bitu i corpore restauracoem sicut dicit Galen super a
phoz. Corpore enim subiacet fluxu vt per in sudo
ribus et in sputis et huiusmodi alteracoem scilicet de frigidit
tate i caliditate et eouiso et corrupcioem que ex flux
itate nimia sequit et ex alteracoem diuturna vt ee
go quod superfluu est i corpore dirua et de p ditiu repe
et mala alteracoem in bona tismute et per ois cor
rupcioem aliquit obuiet necia fuit quatuor humor
pncipia vt corpus aiale in vigore ipsi media ti
bus icoluma otseruet. Vnde aut humorum gene
taco sic habet fieri recepto ei cibo in loco deco
cois primo scilicet in stomacho subtilior eius ps
et liquidior que a phicis pthinaia watur
per quasdam venas ad epat trahitur et ibi per
caloris naturalis actionem in quatuor humores
transmutatur quorum generacio simpliciter in
epate fit et incipit. Sed non similiter finitur
Primo enim caloris actio quod frigidu est et
humidum in naturam fleumatis conuertit et

Secundo quod calidum et humidum est in natura sanguinis transiit quod vero calidum et siccum naturam colere destruit. Sed quod frigidum et siccum in substantia multum se opponit. Talis igitur est processus. Primo siquidem generat flegma tanquam humor semicorsus. Secundo sanguis cuius decoctio temperamenti excedit. Ultimo autem melancholia quod si per terrestriorem et aliorum ferre in esse procedit. Vnde talis est ordo ut dicit Avicenna quod elementorum recta et reciproca est generatio quia de aere fit ignis et e converso humorum autem generatio quaedam est recta sed non reciproca de flegmate enim per decoctionem fit sanguis sed non e converso. Similiter de sanguine fit coactio per calorem intensum siccantem humorem et subtiliantem si non e converso. Similiter modo per adustionem ex coacta fit melancholia et non e converso. Sic enim accidit in generatione humorum sicut accidit in generatione vini ex musto ut dicitur ostendit. Nam feruente musto generat quaedam spiritum a superficie petens et quaedam substantia terrea ad fundum descendens et alia est aquosa secundum cuius augmentum vinum in substantia est magis debile et minus calidum et quanto magis antiquatur tanto magis fit calidum propter humiditatem aquosam refolucionem et quanto est vini puritas tanto coctio est completa sic in humoribus est per leuitatem suam superiorem petens scilicet coacta alia velud ferre deorsum tendens scilicet melancholia alia vero in cruditate manens scilicet flegma quarta vero est sanguis in sua puritate permanens a ceteris humoribus depuratus. Nullus tamen sanguis est ita purus qui alijs humoribus sit permixtus vnde eorum admixtionem species variat et colorem. Nam per admixtionem colore apparerunt a melancholia niger a flegmate aquosus et spumulosus.

Capitulum septimum de sanguine.

Sanguis ut dicitur philosopho a greco nomen superfluit eo quod sustentat vigeat et vniat id est vitam conferret. Nam sancti dicitur mater est. Dicitur autem sanguis dum est in corpore effusus vero dicitur cruor eo quod effusus circulo corruat alij autem vocant sanguinem quasi suauem eo quod gustu et tactu sit suauis. Non est sanguis purus et integer nisi in iuuenibus nam dicitur phlegma sanguinem minus per etatem vnde in senibus tremor est ex defectu. Drope autem sanguis a possessio est. Inde genus lacertarum in luctu mulieribus mos est vnde etiam purpuree vestes et purpuree flores ponuntur super mortuos a iohanne moritui dum erat in suo sanguine representantes. Quasi quod philosopho li. 1. ca. 11. Sanguis autem secundum ostendit in quatuor humores laudabilior et nature amabilior est propter eius equalitatem et perfectam coctionem quod efficit calorem temperatum ex materia pura et aerea ad corporis nutrimentum. Est vero sanguis secundum eundem

ostendit alius naturalis alius innaturalis. Naturalis autem alius est contentus in arterijs alius est in venis. Qui vero est in arterijs calidior est et subtilior rubicundior clarior et in sapore dulcis. Est autem calidior propter cordis et spiritus vicinitatem et subtilior propter cordis calorem subtiliantem et rarificantem et hoc ut resumendo per spissas tunicas arteriarum facile non possit in alia membra labi fieri autem est propter virtutem colere in ipso laucior autem est propter augmentum caloris. Sanguis vero in venis contentus est calidus et humidus in multo grossius et subtile mediocriter in sapore est valde dulcis omni malo carens odore cito coagulat cum exierit vnde talis sanguis epur designat temperatum si vero fuerit subtilis aquosus non boni odoris nec dulcis saporis admixtionem alterius humoris ipsi inficientis est indicium. Nam enim degenerat in sanguinem innaturalem qui sic dicitur vel quia a sua generatione est ut in leprosis corruptus a propter incommensurabilem materiam ex qua est generatus et propter extraneum humorem cum quo est admixtus. Modicum autem colere vel alterius inficientis humoris mixtum cum puro sanguine ipsi inficit et in sue qualitatis similitudinem ipsi trahit. Quasi quod pantheon. 1. ca. 111. Alias sanguinis proprietates ponit Avicenna in li. 1. ca. 11. dicit enim. Omne animal habens sanguinem habet epur et cor vnde omnia animalia carencia sanguine sunt minoris corporis et virtutis animalibus habentibus sanguinem et cum ascidie caro erit sanguis nisi illa mortua fuerit vel corrupta. Item in omni animali bone dispositionis est sanguis mediocriter quia non nimis multus sicut sunt potantes vinum nouum nec nimis paucus sicut corporis crassi quia animalia nimis crassi corporis sunt pauci sanguinis et subito augmentat pinguedo et quanto crasso minor est sanguis. Item omne corpus sanguineum putrescit cito et maxime propter ossa homo enim habet sanguinem subtile valde respectu aliorum animalium quorum sanguis est nigrior et spissior sanguine hominis et maxime tauri et asini et sanguis in inferiori parte corporis spissior est et nigrior quam in superiori. Item sanguis quando generatur valde erit causa egritudinis quam attenuat et fit aquosus et propter hoc forsan sudat homo sanguinem quod quidem est ut puto propter superfluum liquidum sanguinis habundantiam a qua se intendit egritudine naturam vnde eicit eius pres aquositas ab superficie cutis et eas expellit per sudorem. Item cum homo dormierit erit sanguis in manifesto modico nec mitum quia tunc reuocatur a natura in adiutorium virtutis naturalis ut ipsius beneficio suas peragat actiones.

Unde quia tunc se perfundit ad interiora et ex-
mitas corporis pallida remanet et exanguis et
propter hoc forte accidit quod si corpus dormientis
pugnat non erit inde tamen sanguinis quantum si esset
vigilans. Item dicitur ibidem quod si sanguis fuerit bene
coctus et digestus bene fit ex eo seipsum et hoc
forsan quia est virtuositas per tepidum decoctio
ne coagulat et de alba in seipsum vel piguedine
transmutat. Item cum alteratur sanguis a cursu na-
ture sue et fuerit corruptus exhibet a stochico et
a naibo. Item cum putrescit sanguis in aliquo membro
nisi reducat arte vel natura efficiat ex eo virus
et in sanis omniatur. Quibus ostendit li. iij. Item dicitur
ibidem li. xij. vena sunt vasa sanguinis et per quod
sanguis est vitium cibo animalis huiusmodi sanguine
Item ibidem Item sanguis amabilis nature quod
eciam animal carnes sanguine cibatur per illud quod con-
tingit cum sanguine ut per in venibus et mulieribus
qui carnibus insident et sanguinem sugunt et in-
de sibi attrahunt nutrimentum propter hoc si a-
nimal non nutritur cibo isto efficiat macilentum
et male dispositum. Et quoniam bene cibatur crescit et
fiet bone dispositionis per talis cibi nutrimentum
et si ille sanguis unde fit cibus fuerit clausus et
bonus et corpus sanum et si malus infirmum. Item
sanguis terrestris coagulat cito propter humi-
ditatis priuam. Unde omne animal habens
subtile sanguinem et mundum atque calidum alijs
animalibus sensum habet meliorem. Sanguis enim
mundus subtilis et calidus et maioris motus
intellectui conuenientior est. Item omne animal
carens sanguine est maioris timoris animalibus
habentibus sanguinem et propter hoc habens mundum
sanguinem et calidum et leue non mouetur nisi mo-
diuum propter timorem. Item sanguis tauri agelat
citius coagulat sanguine omnium animalium aliorum.
Sanguis enim omnium animalium coagulat secundum
magis et minus propter leporis et cerui et sibi
similium in uatura quorum sanguis non coagulat
ut dicitur Aristoteles. Sanguis taurinus sicut dicitur
idem li. iij. et xij. maxime est coagulacivus et velo-
cis et hoc forsitan propter excessum caloris et fieri-
tatis unde haustus crudus interficit sicut ve-
nenum unde de quodam philosopho dicitur quod hausto san-
guine tauri se perimit. Item dicitur li. xij. Sanguis
in parte dextera calidior est quam in sinistra. Et
ideo propter vigorem calidi sanguinis in parte
illa manus dextera est ad operandum et habilior
quam sinistra. Unde dicitur Aristoteles li. i. quod leo prius
mouet pedem dextrum quam sinistrum et super Am-
phiphan dicitur quod mulier portans masculum subito
ocata ab aliquo primo mouet pedem dextrum
quod facit calidus sanguis qui in accipiente mas-
culum operacivus operatur. Item in eodem libro dicitur
quod sanguis prima et propius est matris cordis et epe-

as. Unde et dicitur dicitur est ad sanguinem copiosus
et capiendum et spissum ad eundem diligentem custodi-
endum et in nullo membro est sanguis nisi venis
nisi in corde tamen et de corde erit per quosdam ve-
nas ad alia loca corporis et non venit aliunde
sanguis ad cor quoniam fons est et principium sangui-
nis membrum principium recipiens sanguinem et hoc
manifestat ex anathoma et medio guacivis
quia prima creatio cordis apparet sanguinea
Unde secundum Aristoteles cor est primum sanguinis recep-
tiuum et ideo in medio ponitur ut eum transfundat
tamen a medio et a centro ad omnia alia membra
unde dicitur quod cor est medium totius animalis
a quo procedit modus et sensus et vita totius
animalis. Et ideo cor est in omnibus habitibus
sanguinem quoniam necessarium principium sanguinis
est et non epar. De omnibus aperte dicitur Aristoteles
li. xij. quoniam de principio sanguinis alio modo
fit scriptum in libro medicorum. Sed de ista or-
ueria nichil ad nos quia utraque posicio vel
opinio nobis deseruit quo ad nostram intenci-
onem. Et predictis igitur auctor sententiarum bene
vult recollige quod sanguis naturalis est purus
et calidus subtilis dulcis animalis nutriti-
lis virtutis naturalis obseruatiuus sedes anime
et ipsius orientatiuus in ventre perfectius con-
plectis alteratiuus vigoris cordis et spiritus
conseruatiuus letificatiuus amoris exercitatiuus sui
diffusione in superficie corporis ipsius coloratiuus
sanus et tepidus salutaris obseruatiuus corruptus
corruptiois inductiuus ut per in lepore est sanguis
corruptus in foveis et cum alijs humoribus admix-
tus malicie eorum est tepidus sua virtute dolo-
ris oculorum mitigatiuus ut dicitur ostendit quod sanguis
colube vel yridinis de ala dextra extractus oculis
calidus instillatus maculas abstergit o-
culorum. Sanguis ei talis valde est ignitiuus et
dissolutiuus sicut ibidem dicitur conuato in via cito
in tractatu de panis et maculis oculorum in fine.
Capitulum viij. de sanguinis mala appetate.
Unde etiam sanguis quod appetates minus
laudabiles alijs suspicivis. Nam quod
bene dispositus nature est amabilior et
virtuoso tanto cum corruptus fuerit et de est noci-
uus et grauior in seipso corpori passioes. Nam
aliorum humorum malicia sanguini admixta propter
amicabilitatem eius ad naturam non se ita subito
manifestat et ideo ab eorum lesione sibi natura minus
precaues latentem ipsorum malicia non formidat ut
per in febrilibus enutcheis et alijs mixtis in quibus
colea ru vel adusta sanguini admixta non ita cito
se nature vel medicis iudicium manifestat ut dicitur
Ga. super aphorismos. Item sanguis si fuerit in corpore su-
perfluum menstruofas in hominibus grauat passioes
nisi nature vel mediante beneficio euacuetur citius

vt patet i sanguine menstruali qui apte sup
 habundanciam humiditatis et caloris indigentiam
 i mulieribus epnis si ultra debiti retineat. p
 simay causa est et occasio passionu. Inducit
 eni qnq; spualiu suffocaco; qnq; ydropis i
 qnq; ecia frenesim siue manifesta p allio; p
 vt ille sanguis corruptus nimis diu retentus
 ad diuersas trāsffidit corpis regiones sicut
 in passionay li. gal. expressi; ctinet. Unde
 contra talia pericula sumu remediū est talis
 sanguis corrupti euacuaco; cici; pcreare nec
 mirū si sanguis sit corruptus p m subiectū
 sic molestat qui alienū ecia mirabiliter iūct
 et molestat siue imutat. nā vt dicit yhid. li.
 p. ca. ij. sanguis menstrualis et actu fruges
 nō germinat. aescunt multa moūū herbe
 arbores amittūt fructū. ferrū rubigo corū
 pit. i gescūt eia et metallā. q; si canes id ome
 deēt in tabie efferrunt. glutinū aphalti qd
 nec ferro dissoluē nec aquis ipso pollutum
 sponte dispergit vt ibidē dicit yhid. hic
 sanguis ex supflua humiditate et debili ca
 lore in corpib; multū generat. et ideo ne nul
 la ex eo grauet in matrice reco lligit tāquā
 in sensitiua a qua si debito modo expulsus
 fuerit corp; totū mūdificādo alleuiat et ipāz
 matrice ad ocepco; disponit et abilitat. Vñ
 dicit aristol. li. ij. menstrū in fine mēsis in
 mulierib; maxie viget. et ideo tunc vt ille ex
 pellit sanguis talis. qā sicut dicit yhid. li. xv i
 sanguis menstrual nō habet certā tēporis re
 uolucō; Sed in maiori pte accidit i dimi
 nucoē lune et hoc est rectū quia corpa aialiu
 sūt tunc tēporis frigidiora et alterat lang
 uis et efficit ex eo supfluitas menstrualis. q
 si tūc expellit talis euacuaco laudabilis ē et
 natural quia si vltm tēpus l. ppe grossicie
 sanguinis vel ppter altitudinē matricis vel
 ppter defectū expulsiue virtutis retineatur
 multis molestis periculosis corpus multis
 aggrauat q; quidē generalitē ē verū a quar
 to deō anno vsq; ad. l. quia in iuuenalis
 matus sūt angust; et virtus debilis. A qui
 quagesimo vero āno i antea sanguis mino
 rē et frigescit. calor destruit l. tepscit. Vñ
 iste due etates a tali immūdicia sūt imunes
 sc; senectus vtilaris et iuuenis puellaris
 retinet tamē n atura sanguinē mēstrualem
 post mulierū impregnaco; ad nututū fetū
 et oceptus oseruaco;. Vñ aristol li. xv. men
 strū ē sanguis nō purus sed imdi get dige
 stione opatiua. hic sanguis mixtus cū spe
 mate abo est in aiali vñ mulier post ocepti
 onē frēquētē paciēs fluxū mēstrualem solet
 facere abortiuū aut enī debilitat fetus vt

māit et ppter nutrimēti subiectō;. Unde
 retentio sanguinis menstrualis signū est impg
 nacois ex iā dicta a. qd aut supfluit d sag
 uine menstruali detrahic ad mamillas vt in
 lac genere. materia enī lactis ē sanguis d
 coctus in mamillis vt dicit aristol. li. xv. et
 xv. lac inquit ē sanguis digestus nō cor
 ruptus. Itē oport; vt fluxus sanguinis mē
 strualis actualit sit in corpe anteq; mulier
 impregnē sicut dicit aristol. li. xv. et ostan
 sicut oport; arborē pmo florere q; fructū fa
 cere. Itē qñ venit tal fluxus naturalit. semp
 accidit in etate lune etati ecia mulieris que
 niētū. Itē aues et aialia nō paciūt talē fluxū
 quia tota supfluitas tū sit in plumas et in
 pilos vt dicit aristol. Itē dicit ruff; mulie
 res nimis se exercētēs et sepius mouētēs nō
 uultū mēstruāt. h que quiescūt et multū co
 medūt suauitq; viuūt tales multa purga
 tione indigent. Itē qñ sanguis tal vel frigi
 ditate vl cāssicie oza venay ostante debi
 to modo nō erit ad exēdū alias vias qrit
 vt venas nariū et emorroiday q; si clausas
 inuenit ad alia mēbra se diffūdit et graue
 natūe isert passio; nā tales vt dic i viatico
 ostant defectū appetit; paciūt. nam cibaria bō
 aborēt. puluētē vero carbonū et latrū appe
 tit et similia. nā sanguis retentus in malicio
 sumū terēstrē et pōtiū ouertit. q nupto ad
 oāficiū stomachi appetitus racōnalis subuer
 tit et irracōnalis generat. Vñ et omnia talia
 corpora sunt maxims morbis appanata. *

Capitulu nonū de fleumate. *

Fleuma fm iohāne. ē humoe seicoct
 atōe caloris impfecti ex frigidā et
 humida natura generat. et aristol
 dicit li. xv. fleuma ē cūbi supfluitas q nō
 digerit. Eadē enī est materia sanguinis et
 fleumatis. h differūt fm decoctō; maiore l
 minore. Unde de fleumate sit sanguis p am
 pliōrē caloris agentis mēsiō; nō tū couet
 so. sanguis enī in fleuma nūq; tū mutāt
 sicut colem mutāt in melancoliā. h nō eūso
 vt dicit auic. Est autē fleuma humoe natu
 raliē frigidus humidus et mspid; quā natu
 ra mādat p mēbra vt digerāt et ex ipō dige
 sto corp; nutriat. Nōnō q; fleua ad ē natu
 rale aliud inatūale naf ale. aut frigid; et huū
 in colore albo i substācia fluidū i sapore paz
 dulce vel totalit mspidū. i epate tū generat
 vbi sedes est caloris. Est tamē habile vt in
 sanguinē transmutet. et facta opleta trans
 mutacoē corpus inde sustentet. Fleuma enī
 q; uis de se sit grossū et mspidū p mēsiō;
 tamē caloris ipsū imutatis forme et saporis

sanguinis q̄ est dulcis susceptiuū vt pt; in
 fleumate qd̄ dicit esse dulce. Unde p̄t vici
 nitatē & similitudinē quā habet cu sanguine
 indiget eo omnia mēbra corpis & ideo natu
 ra p̄uidā fecit illud cum sanguine p̄ venas to
 tius corpis t̄nsire p̄t necessitatē et etiā p̄t
 vtilitatē nā vt dicit ost. deficiente sanguine
 calor digerit fleuma q̄a inde intēdit mēbra
 reficere & nutrire. **U**n̄ in hoc nobilius ē fleu
 ma. colem & melācolia q̄a rectificari non p̄nt
 vt ex eis fiat sanguis cuius b̄nificā vigent
 & nutriunt mēbra corpis vniūsa. Est etiā
 eius p̄sencia cū sanguine necessaria vt ei
 se; sanguinis feruore temp̄e & liq̄bitate fleu
 matis spissitudo sanguinis in temp̄e cōser
 uet. & sic facilius & expedit̄ ad singula mē
 bra nutrimentū sanguinis depret̄. **V**tile etiā
 ē iūctūe mēbroꝝ & alias p̄tes mobiles sua li
 q̄da humiditate humectet ne ex calore mo
 tus vel ex sanguine calido casu aliq̄ a suo offi
 cio retardentur quia siccitate insup̄ inducta
 impediunt. **F**leumatis autē innatural̄ q̄tuoꝝ
 sūt spēs. Est em̄ acetosū. frigidū & siccū. p̄t
 melācolie ab mixtionē. salisū calidū & siccū
 p̄pter colere rubre infectionē. dulce p̄t sang
 uinis p̄cipacōe; vitreū sic dicit̄ p̄pter calo
 ris vitri assimilacōe; tale em̄ oīno elonga
 a calore et ideo ceteris eius spēs illud ē cō
 pactius & difficiliꝝ ad digerendū et in sang
 uinem conuertendum. **D**ic humor si corrup
 tus fuerit diuersas genēat in corpe infirmita
 tes cuius sup̄habundācia vt dicit ost. cog
 noscit̄ p̄ diuersa. nam vte fleumaticus est
 corpe deses gūis & tardus & sensu ebes. men
 te obliuiosus. carne mollis. & fluidus colore
 liuidꝝ. albidus in facie. corde timidus. spu
 ris et excreacōibꝝ multis plennis. piger et
 sompniosus. p̄u appetit̄us. p̄ue hitis nisi
 sit salisū fleuma quia tūc salisū sapor in ore
 sentit̄ p̄t calidi humoris admixtū; crine
 mollis est flavus & lopus. cuius pulsus est
 mollis grossus & tardus. vrina alba spissa
 cruda & discolorata. statura piguis & grossa
 in cōmūcātibꝝ breuis et cetera cuius autis su
 p̄fides plana et leuis ac a pilis denudata
 sompniat de aqua; nimis et pluuia; in vn
 da cōe. nauigacōe in aquis frigidis & etiā
 nata. de. cal. & p̄plexiōis homies solēt frigidū
 morbu; sepius muerere & ipso sangari et p̄ci
 pue temp̄e hyemali q̄a tūc temp̄is q̄litate
 fleumatis se; frigiditas & humiditas intē
 dunt vt dicit ost. q̄e sup̄ de p̄peratibꝝ frigi
 ditatis & humiditatis :

Capitulum de amū de colem
 Olem fm̄ yhid. dā ē eo q̄ in hūore

colem calor t̄pamentū excedat. **C**olem alia
 natural̄ alia innatural̄. natural̄ ē q̄ naturalit̄ ē
 calida & sicca & in suba subtil̄ in colore rubea
 c lara in sapore amara cū q̄dā acumie. q̄ q̄nto
 ē calidior t̄to ē in colore rubicidior & i sapo
 re amalior q̄ cū in corpe genēa; in duas p̄tes
 diuidit̄ q̄ vnā t̄nsit cū sanguine & alia t̄nsit
 mittit̄ ad cūta fellis. illud autē qd̄ vabit cū
 sanguine penetrat cū ipso causa n̄citat̄is & iu
 uamētū. necessariū em̄ fuit vt sanguis admi
 scere; ad aptūcōs sangnē ad mēbra colem
 t̄panda & nutriēda qm̄ in h̄ sangne optz
 esse colem rubē actualit̄ fm̄ debita; p̄porcōz
 hūidū mēbroꝝ. iuuat etiā vt sanguis subti
 liet vt faciliꝝ t̄nsit p̄ agustos meatꝝ ad in
 telora corpis nutēda. alia vero ps q̄ ad ci
 sta fellis t̄nsit & t̄nsit̄ ad ipaz causa ne
 cessitatis & etiā iuuamētū. n̄cē em̄ fuit p̄pter
 mūdificacōz totius corpis & p̄t nutrimentū
 ipsi fellis. iuuat etiā stomachū & intestia ca
 lefaciēdo & pūgēdo vt a sup̄fluis se exponēt
 ideo em̄ se accidit totū & vntis dolor & co
 lem passio q̄a via opilat̄ q̄ ē int̄ fel & intestia
Innatural̄ colem ē q̄ egredit̄ a natura. p̄t ali
 qd̄ extraneū sibi om̄ixtū. nā om̄ixtio cū cole
 ma rubea fleumate aq̄so genēa; colem cūna q̄ ce
 teis ē nimis calida & no ciua. si vero fuit fleu
 ma grossioris essencie & spissioris inde colem
 vitellia. iste due spēs sūt notē. **T**ercia spēs
 ē colem q̄dā p̄ssua in colore viridis & amara
 acuta hiat hēb a q̄ passū id ē marubiū vel
 porz nūcupat̄. nascit̄ autē in s̄dachō illoꝝ
 q̄ cōtinue vunt̄ herb̄ nimis calidias vt poris
 cepis alleis & vascuicis & hūidū. & forsit̄ a
 talibꝝ herb̄ viridibꝝ & crudis in colore ostra
 hit vitreū & sic gal. visū est. auic. aut̄ visū
 fuit q̄ p̄riua gūat̄ ex colem vitellia qm̄ ni
 mis adurit̄ cū em̄ adurit̄ adustio in ea facit
 nigredinē ex q̄ cū ceteritate mixta viditas
 introducit̄. erugiosa vero colem ē q̄ra spēs
 q̄ p̄ vltiorē adustionē gūat̄ ex p̄ssua. qm̄
 em̄ t̄m adurit̄ q̄ eius hūoritas deficet̄
 tūc declinat̄ color eius ad albedinē q̄lis ē co
 lo: cineris. nā color in hūido corpe p̄mo nig
 dinē efficit̄ deins̄ cōsupta tōlit̄ hūiditate al
 bioē q̄dā iroducit̄ vt ē vidē i ligmis q̄ p̄
 q̄ ouertant̄ in cinere ouertunt̄ in carbonem
 frigiditas vero ecomiso in hūido facit̄ albedi
 nē in siccō autē iūctūe opat̄. h̄ hec vicia
 in omnibꝝ alijs p̄ior est & vnenosior cuius
 vnenosa q̄litas p̄ssias et mortiferas indu
 cit i corpe passioes hiat̄ hecispilā & nolime
 tangētē et cetera. hūiusmodi humor igitur
 colem natural̄ nō excedens t̄mios nature ē
 alioꝝ hūoꝝ s̄bilitatiū digēstiois cōfortatiū.

Lib. 4

fecis et putredinis mūdificatiū? copis scdm
 dimēsiōz lōgitudis et altitudis distēsiū? ani
 moficatis et auidacie generatiū? mobilita
 tis et leuitatis effectiū? ad iā et ad appetitū
 vindictę excitatiū? ueneri appetitus puo
 ratiū? uirtutis expulsiue adiūtiū? mate
 rie groſſe attenuatiū? et a cētro vsq; ad cie
 āftrē iam diffusiū? fm ceteritatē uel nigre
 dinē ſupficię ſubſtācie i colore mutatiū? Dñ
 colerici generalit̄ ſolēt eſſe itacūdi animo m
 māſueti leues et iſtabiles impatiōſi i corpe
 lōgi tenues et macillēti colore fuſci i crimb?
 nigri et criſpi pili hiſpidi et hirsuti tactu ca
 lidi pulſue fortis et uelocis eorum urina in
 ſubſtancia ē tenuis et ſubtilis i colore ignea
 tutāns et clara. Nec colem ſi in alia parte
 corpis fuerit corrupta moleſtiſſimas inferet
 corpi paſſiones q̄z hec ſūt generalia ſigna
 ſicut enī dicit oſtān in pantegā. li. i. p. ca. ij
Si corpi domineſ colem corrupta erit autis
 glauca uel citerna et erit defectus appetitię
 uirtutis amaritudo ſentit̄ in ore ita q; bul
 cia uident̄ amara et ſapida inſpida pūctu
 ra et ardo in ſtomacho. ex calido fumo pun
 gēte neuos ſtōachi et morbidit̄e abhoiaco
 cum uomitu colerico cū ſiti lingue ſiccitas ex
 fumo talido tracheā arctat̄ de ſiccante et hu
 more ſaliuālē circa neuos lingue oſſimentē
 oculorū cāuitas cū humido aspectu pulſus
 ſubtilis et uelox et ſiſſus. urina tūba et in
 tela dolox capitis grauis. uigilia et alienacō
 mentis horribiles uisiones i ſompnis tales
 enī ſompnāt de igne et fulgore et ſupēda ae
 ris iſlāmācōe quod ſit ex igneo fumo potē
 tē cerebrū et ymaginatiūā imutante .
Capitulū vnde cūm de melancolia

Melancolia ē humor ſpiſſus et groſſ?
 ex fece et turbuleuma ſanguinis ge
 nerat̄ et dī a melō qd ē niger et colū
 qd ē humor inde dicit̄ melancolia quaſi nig
 humor. Unde a philiſcis colem nigra. nam co
 lor eius declinat ad nigredinē. Eſt autē me
 lancolia alia nat̄ al' alia innaturalis. natu
 ralis ē frigida et ſicca q̄ ſit i ſanguine ſicut
 feſ in uino habet generari cuius ſubſtācia ē
 ſpiſſa et terreſtris cuius ſapor inter dulcedi
 nē et pōticitatē exiſtit̄ uicin? accipiētī. Nec
 melancolia in duas ptes habet diuidi. quaz
 vna remanet cum ſanguie penetrat ſecū ad
 mēbra cū et nere ſita cū uiamētī. fuit enī
 neceſſe ut cū ſanguie miſceret̄ ut aptificaret
 ſanguinē ad mēbra multiplici nutriēda. Ju
 uat etiā ſanguinē quia iſpiſſat̄ ne cū ſua li
 qditate ſubterfugiat digeſtionē ſed a ſo ps
 cūſmittit̄ ad ſplenē ppter neceſſitatē et u

uamētū. neceſſe ei fuit hoc ppter mūdificatiōz
 tocins corpis et ppter nutrimētū ipſi? ſplenis
Iuuamētū uero ē ut pfluat i os ſtomachi
 ut ſc; ipm fortificet i piſſet et ut ibi pruritiū
 faciat et ſic excitet ſamē et coopeſ ad deſide
 riū nutrimētū. Illud autē ē melancolie quod
 ē ſupfluū ſanguini cūſmittit̄ ad ſplenē et
 quod a ſplene egrediet̄ ē illud quo indiget
 ſplen ad ſuū nutrimētū et ſicut colem tūba
 iuuat ſtomachū ad expellēda ſup? ſua iſeri?
 ſic et melancolia iuuat ſuū appetitiū et ſup
 ri? dicit̄ aut̄ feſ ſanguinis potē q̄ colem uſ
 fleumatis quia reſudat et ſepatus a ſanguie
 ſicut deſcēdit ypoſtaſ urinalis ſue ſomnē
 in liquore. de fleumate uero nichil reſudat
 nec deſcendit ppter eius viſcoſitatē. ſimi
 liter nec ut colem ppter eius ſubtilitatē et
 ideo feſ colem uel fleumatis nō uoat̄. Melā
 colia autē innatural' nō eſt admodū ypoſtaſ
 ſue reſidēcie et fecis. ſ; p modū abulſionis
 et cineritatis. et hoc accidit iſtis modis
 agens enī calor nimis i ſubſtācia fleumatis
 iplam adurit et p abulſionē nimā in colem
 aduſtā ouertit. et ſi fuerit humor pmo ſubti
 lis et aquoſus qm̄ adurit efficit̄ ſallus et ſi
 et ſi fuerit groſſus trahit ad accredinē uel
 pōticitatē. **Si** uero oſtāgat ſanguinē aduri l'
 incinerari. cinis eius ſit ſallus cū qdā dulce
 dine pauca. ſ; qm̄ oſtā melancoliā naturalem
 aduri illa aduſtio ſubcinis erit acris ſicut
 acetū et cū cadit in ſupficiē terre ebullit cuius
 odor eſt grauis et acris ſicut acetū qd miſce
 fugiūt ppter odoris horribilitatē et illa ſiq̄
 dē que magis eſt acris deterior ē. **Si** uero
 melancolia quāto aduritur groſſioris fuit
 ſubſtācie erit cinis eius minoris accredinis
 cum pōticitate pauca que cadens ſuper ter
 ram minus ebullit et minus in umbra pene
 trat nec ſe minus malicioſa et uenenofa
 ita cito permittit ſicut prima. Nec colem ni
 gra nat̄ e inimica et peſſimas habz ac mortī
 fetas qualitates. morbos enim inducit ma
 tabiles ſicut cancerum et lepā et huū in odi
Ex amixtione igitur incineratū peraduſtio
 nem nimiam incineratū fleumatis ſanguī
 nis et melancolie naturalis. ita q; melan
 colia innaturalis et peſſima generatur. et
 tamen ex fleumate per decoctionem gene
 tur ſanguis et in ſanguine per extenſionem
 generet̄ colem. ex colem uero melancolia. Inſol
 ſibile ē ex ea hūorē vltari? generari. Sed
 tantūmodo incineratur et ex illa incineratiōe
 nat̄ alē humorē iſciētē. ille humor peſſim?
 accidētalit̄ pēat̄ ut dicit oſtān. li. i. ca. xiiij
 iſti? hūoris dnātijs i aq̄ corpe hec ſūt ſig

pmo q̄a calor autis muta^r in nig^rditate vel liuo
re in ore sentit acidū sapore p̄ticiū et t̄ctē
fm̄ hūoris q̄litate pacies aīo ē timidus fm̄
causa passio eius ē melācolia. Unde omnes
hāc passio; hūres fm̄ causa sūt timidi sepi⁹
atq; tristes et hoc ex melācolico hūore cor
astrigente vñ sic tristes interrogatū q̄d ti
meant vel p̄ q̄ doleāt nō hnt q̄d r̄spondeāt
alij tñ sibi moerē imine putāt irracōnabilit̄
alij mimiciās alicuius formidāt. alij moerē
tē diligūt et desiderāt. Vñ gal⁹ in li⁹ passio^m
si ē mix⁹ inq̄t si pacies colera magna tristitia
vel moeris suspicio; pacia^r cū extē⁹ i corpe
obscūrate nichil sit timidi? Vñ qñ aliq̄s ob
seu⁹ vt ē fm̄ melācolie? opit cēb⁹ nē ē vt
pacies timeat q̄a cū vñ timeat seū porat et
iō sompniat t̄bililia et tenebrosa et in sui p̄s
sima et in odore fetida vel in sapore acetosa
ex q̄bo oībo generat melācolia passio. Itē
mania et melācolice dispōis ē qñ tales de
tristabili gaudēt et ridēt. de re v̄ro epulātū
plangūt at; dolēt. Itē tales p̄tinacit̄ tacēt
nisi e⁹ loquens et isolent loquūt nisi e⁹ ta
cent. Itē alij putāt se esse vas v̄ctile t̄ctū
et timēt r̄gi ne rūpanē atq; fr̄gant. Itē
q̄bā putāt se p̄gno mundū claudere et oīa
in manib⁹ otinē et ideo manus ad cibū ep̄tē
dūt timēt q̄ si manus extēderēt p̄tes m̄b⁹
defluēt et p̄cent. Itē quidā putāt angelū
tenere mundū et p̄ tedio velle mundū dimit
tere cadere et ideo manus ep̄gunt et humo
res v̄lentes mundū corruentē sustinē et mul
tū recalcitāt qñ manus et humeros a medi
cis sup̄primē opellant. Itē aliquib⁹ videt q̄
caput non habeāt vel si putēt se habere illud
putant caput esse plūbeū vel a finitū seu alit̄
monstruosū. Item alij audientes gallos can
tare bacchia erigūt et se p̄ticiunt et cantan
tes se esse gallos credūt et tandē minus cla
mantēs r̄uci in clamando vel muti sunt. Itē
alij in suspiciōne pessimā irracōnabilit̄ inci
dunt p̄pter quod amicos obiuunt vituperant
et confundunt p̄mo quādoq; p̄ticiunt et occi
dūt has et multas alias mirabiles inuēnūt
melācolia passiones. put effert gal⁹ et
Alexand⁹ et multi alij auctores. quas quidē
lon⁹ jū effert p̄ singula enarrare et hoc cōtra
die ad oculū exp̄m⁹ sic nup̄ accidit q̄bā no
bilem ad tantā desipenciā melācolie vicio
deuenisse q̄ modis omnibus murelegum se
putabat. Unde alias q̄ sub lectis vbi catti
m̄sidiāntur muribus quiesce^r nō valebat
forte tali pena p̄tatis suis exigentib⁹ p̄
cūsus fuit. Rabugodonosor qui put dicit
in hystorijis bestiam triformē scilicet leonem

aqlam. bouē septē annoꝝ spacio se putabat
Dec autē de melācolia et de alijs humoib⁹
naturalib⁹ quantū ad hoc p̄tinet opusculū
dixisse nunc sufficiant. *

Explicat liber q̄rtus. Incipit quintus et

Dicitur de proprietatibus hu
morum testat aliqua dicere
de dispositione membrorum
que ex predictis humoribus
componuntur. Et primo de
proprietatibus eorum in genere de
inde de singulis in specie dicendum est aliquid. *

Capitulum primum de membro appetitibus in generali
Am ut dicit Avicenna membra sunt cor
pora ex prima humorum commixtione pro
creata. vel ut dicitur super Iohannem membrum
est firma pars et solida animalis ex simili
bus vel dissimilibus composita ad aliquod
speciale officium deputata. per hoc quod dicitur
firma pars differt membrum a parte que non
est firma ut est spiritus. per hoc autem quod
ex similibus vel dissimilibus compositum in
sinuatur membrum duplex diuersitas sim
plicium siue consimilium et compositorum siue
officialium. nam consimilia membra dicuntur
et simplicia quorum partes eiusdem nature
sunt cum toto ut quelibet pars sanguinis
est sanguis et sic de alijs et huiusmodi me
bra scilicet similia organica et officialibus
membris naturaliter sunt priora ut puta ea
componencia principia. compositioes enim co
posito prius organica siue officialia membra
dicuntur ex consimilibus generata et statuta
que ad complexionem sensus et motus sunt
anime instrumenta. ut manus. pes. oculus
et consimilia. fuerunt etiam necessaria in q̄
litate et quantitate diuersa ut actio anime
impleret. natura enim fecit corporis instrumenta
v̄tuti aie congruēcia. v̄tutes enim siquē aie sūt
diuēse et ideo mēbroꝝ diuēsitates sūt nēcē aie
vt p̄ in manib⁹ in q̄bo sūt multi digiti et in
q̄litate et in q̄litate diuēsi vt p̄ eos possint
magna sicut mima et tineri. Cū igitur sit tplex
aie actio scilicet aīal naturalis et spūal. sūt mēbra
istis opacoib⁹ aie nēcē aīa. vñ mēbra aīalē v̄tu
tē sequēcia dñe aīata q̄ fuerēt uccāia ad s̄m̄
fōndē et motū v̄lūtariū in oīo aīalib⁹ sicut
cereb⁹ sūū oculi et alia istruēta s̄m̄ mēbra
v̄ro v̄tuti vitali obediēcia dñe spūalē v̄ta
lia q̄ facta sūt p̄t anhelit⁹ et vital spūs at
tractio; et caloris mitigacō; et vite cōsecuacō;
vt cor pulmo et hūidōis mēbra autē v̄tuti na
tūali deseruēcia dñe naturalia et nūc s̄ia q̄rū